Bohoslužby v Zábřehu 12.prosince 2021

Lk 3,10-18

Milé sestry, milí bratři, každý z nás se někdy stává jen divákem událostí kolem sebe. Nějak se rozjedou a my pocítíme, že do nich nemůžeme nijak zasáhnout. Stáváme se bezradnými, nevíme, co v takovou chvíli dělat. Někdy jde jen o maličkosti, když vám třeba autobus zavře před nosem dveře s tím, že je plný a už vás nevezme. Můžete se vztekat, kout plány na to, kde všude to rozmáznete, ale nic jiného než počkat na další spoj vám v tu chvíli nezbude. Ovšem jindy může jít o věci skutečně vážné, které lidský život ovlivní jistě víc než jen čekání na další autobus. A je fakt, že bezradnost může někdy plodit nápady velice šílené. Třeba takové, že abychom udrželi sbor, zřídíme ve sklepě fary palírnu. Nebo abychom si zajistili základní životní prostředky, vrhneme se na činnosti a povolání ne zrovna všemi dobře přijímané. Ještě složitější to pak je, když člověk neví, co má dělat sám se sebou, když ve svém životě ztrácí cíl a vůbec nějakou naději ten cíl najít.

Do mnoha takovýchto lidských otázek a hledání přišel jednou Jan Křtitel. Jeho hlas volal k obrácení, k důvěře, k novému počátku. Stačilo se nechat ponořit do Jordánu a mohl začít nový život. Koho by nelákalo to zkusit. Tedy zkusit něco symbolického udělat a pak čekat na příchod podstatné změny? I když mnozí asi byli přesvědčeni, že ji zase tolik nepotřebují. Jan byl prorok, jeho jednání symbolické, jako po narození přešli obřízkou, teď zkrátka přijali křest a hotovo. Jestli Jan vyvolá nějakou revoluci, nastolí nové poměry, bude jistě dobré, když se pak člověk prokáže tím, že od něj přijal křest v Jordánu. Kdyby to náhodou nevyšlo, na rozdíl od obřízky se to dá celkem dobře ututlat. Takže mnoho lidí si nejspíš myslelo, že bude stačit, když se jen nechají obmýt a pak si půjdou zase po svém. Našli bychom je i ostatně i dnes. Necháme to dítko pokropit trochou vody, naučíme se, co u toho odříkat a tím nabudeme přesvědčení, že pro něj začal nový život, že se bude mít lépe, než kdyby tento obřad neprošlo.

Přijmout od Jana křest mohla být celkem příjemná společenská událost, kdyby se tam neobjevili farizeové se zákoníky a Jan se do nich pořádně neopřel. Nazval je plemenem zmijím, které našlo cestu, jak se vyhnout nějakému trestu. V tu chvíli asi všem došlo, že Jan nekáže jen tak do větru, že i ten jeho křest má pro člověka nějaké hlubší důsledky. A tak přichází otázka, co jen máme dělat? Jak máme dát najevo, že to obrácení myslíme vážně, že to myslíme vážně s následováním Hospodina? Lidská logika je někdy celkem zajímavá a tak by se nabízelo, že zcela logicky, když ty duchovní autority dostaly takovou ledovou sprchu, že pro nás to bude znamenat je ještě víc trumfnout, být horlivější, zbožnější. Ovšem Jan nevyzval, aby četli

pečlivěji Zákon a studovali hlouběji proroky. Řekl jim, aby se podělili s ostatními o to, co mají. To může vypadat jako celkem snadné. Ale on Jan ví, že to tak snadné nebývá. Člověk je bytost dost soběstředná. A ti lidé kolem Jeruzaléma, kteří za Janem přicházeli, ti si často spíš stěžovali, co všechno jim chybí, jak lépe by se dařilo, kdyby ještě měli to či ono. Jinými slovy, která ani nikdo moc nevysloví, bylo by líp, kdyby nám toho Hospodin ráčit trochu přidat. Jenže Jan jim vlastně řekne, že nepotřebují přidávat, protože mají dostatek. Spíš je potřeba si všímat těch, kdo skutečně dostatek nemají. A myslím, že dnes nemusí jít jen o ty statky, o ty kabáty či pokrmy hmotné. Kolik rodičů pokřtěných dětí se s nimi podělilo o svou víru, naději a lásku k Bohu? I když tedy ta odpověď na otázku, co dělat vypadá snadno, opravdu jednoduchá není. Člověk zahleděný do sebe, nedokáže druhým jen tak sám od sebe dávat.

Když toto mnozí slyšeli a viděli přicházet celníky a vojáky, jistě si říkali, co asi Jan poví těmto skupinám. Když tak seřval autority, když nasadil velkého brouka do hlavy takovým těm pohodovým Izraelitům, co tady s těm, kteří jsou vlastně zrádci, kteří jsou vnímáni skrz prsty, protože jejich činnost zrovna oddanost myšlence svobodné země Izraelské neodpovídá. Ti by možná ani ten křest přijmout neměli. A nebo by už by jim Jan měl pořádně vysvětlit, že nejprve by měli skončit s těmi svými podniky, které se ostatním jeví jako neslušné. Ovšem Jan nic takového neudělá. Je na ně ještě hodnější, než byl na ten pohodový dav. Neberte víc než je uloženo, spokojte se s platem, nečiňte násilí. Aby bylo jasno. Pro ty vojáky a celníky to také není zrovna jednoduché. Ale slyšíme v Janových slovech výzvu k tomu, aby hledali jakousi lidskou tvář svého povolání. Neslyšíme žádné odsouzení. A to si myslím, je hodně důležitý moment nejen jeho kázání, ale také díla, které po Janovi bude konat Ježíš. A možná paradoxně to hodně mluví k nám, kteří také máme dojem, že některá povolání, některé činnosti nejsou moc slučitelné s následováním Ježíše. A asi to první, co by po svém obrácení měl takový člověk udělat, je změna zaměstnání. Jan však ukazuje k tomu, abychom neviděli jen to, co máme před očima, ale ponořili se hlouběji do života těch druhých. On to, co člověk dělá, nemusí vždy vycházet z jeho svobodného rozhodnutí. Často je nenašel jinou odpověď na otázku, co činit se svým životem.

Každopádně je tento příběh u Jordánu zajímavým pozváním k nahlédnutí do lidského života. A možná i zrcadlem, které ukazuje nás samotné. Jak k těm druhým lidem přistupujeme? On často vyhraje náš pohled na situaci, který ale přináší soud a posléz i rady, které nemůžou moc pomoci. Mnozí teologové často mluví o poznamenání člověka dědičným hříchem. Kdo rozumíme tomu, co to konkrétně znamená? Adam poslechl Evu, která se nechala zmást hadem, pojedli zakázané ovoce a od té doby to jde s námi z kopce. Ovšem problém je trochu jiný. Co kdybychom místo sousloví dědičný hřích použili slovo minulost? Jsme poznamenáni svou minulostí, někdy i minulostí našich rodičů. Určitá bezradnost v našem životě někdy plyne z toho, že ve chvíli, kdy máme udělat nějaký krok, tak se nám promítnou všechny ty naše katastrofy z minulosti. A někdy přilepšené i hlasy z okolí, které řeknou, že vždycky jsi to pokazil. Toto neříká ani Adam, ani Eva, toto říkají často spíš naše vlastní vzpomínky, případně naši nejbližší. Jsi k ničemu, nic neumíš, nic jsi nedokázal. Tvoji rodiče byli zlí, co se dá očekávat od tebe? Když na toto stále myslíme, nikam to nedotáhneme, nic dobrého se v našem světě

nezmění. To je jako by Jan těm celníkům u Jordánu řekl, že když se rozhodli být celníky, těžko jim radit, co by mohli ve svém životě dělat, aby bylo zřejmé jejich obrácení.

Bůh i ďábel drží ve svých rukou úplně stejné Písmo. Ale každý z nich praví něco jiného. Ďábel řekne, že jsme k ničemu, protože vždycky jsme to spackali, nadělali jsme mnoho zla. Bůh to nepopře, ale přidá k tomu, že nám pomůže jednat jinak. Udělá za tím vším tlustou čáru. To, že člověka nějaký byl, to si samozřejmě musí uvědomit. Když to jen popře, bude stále stejný. Když se vrátím na břeh Jordánu, přicházející celníci a vojáci se nesnaží popřít, kým jsou. Naopak, vyznávají to, uvědomují si to a přijímají tuto skutečnost. Máme svou minulost, která není dobrá. Ovšem pak přicházejí dvě důležité události. Ponoření v Jordánu, tedy jakési rituální obmytí vodou, spláchnutí povrchní špíny. Minulost odplouvá, minulost není přítomností. Byl jsem, jaký jsem byl, ale nyní jsem, jsem na rozhraní, abych mohl být tím, jakým být mám. Na toto ponoření v Jordánu navazuje Ježíš darem Ducha. Tento Duch jako oheň přetavuje lidský život, z něčeho již nepoužitelného dělá cosi nového, co zase může být použitelné. Tak jako se staré železo přetaví ohněm, aby se z něj udělalo něco nového, co zase bude k užitku. Duch tedy otvírá budoucnost. Dává novou šanci.

Mnozí celníci přijali Janův křest avšak zůstali celníky. Zůstali těmi neoblíbenými, opovrhovanými. Ježíš je ale pozval ke svému stolu. Tím dokonal onu tlustou čáru za minulostí. Nezáleží, čím, člověk byl, co prožil. Vy chvíli, kdy tuto minulost přijal, dostává šanci být jiný. Jan ukazuje k Ježíši, který nepřipomíná nic jiného než to, že minulost, kterou si stále udržujeme, kterou si pořád připomínáme, je břemenem, které nás nejen trápí, ale kolikrát činí neužitečným pro své okolí. A to i tehdy, když není jen jednou velkou pohromou. I slavná minulost může celkem svazovat ruce, být kontraproduktivní, když se stane silnější než vědomí přítomnosti.

Může se stát, že jsme jen diváky svých životů, kteří se bezvýsledně ptají, co mohou dělat? Neovlivníme to, s čím do života přicházíme, to je fakt. Nevrátíme události minulé. Ale Písmo přesto dává odpověď. Můžeme za vším udělat tlustou čáru. Ne tím, že jen část minulosti vytěsníme. Spíše tím, co nám nastiňuje Jan a rozvíjí Ježíš. Odhlédněme od sebe. Od pitvání se v tom, co všechno nám chybí, v čem máme mezery a nedostatky. Místo toho pohlédněme k Bohu, který nám ukáže, čím být můžeme. Ne vždy nám hned ukáže jasné a velké věci, ale téměř vždy nám alespoň připomene, že každý máme něco, čím někoho druhého můžeme obdarovat, můžeme ho povzbudit, můžeme mu pomoci.

Pane Ježíši, nehledíš na to, čím jsme byli, odkud jsme k tobě přišli. Pomoz nám najít smysl našeho jednání právě tam, kam jsi nás postavil.

Amen.